

EXPERIENCIAS

Faros e estacións. Viaxe a Ítaca

REVISTAGALEGA
DE EDUCACIÓN
PUBLICACIÓN DE NOVA ESCOLA GALEGA

ISSN: 1132-8932

Páx. 56-59

Jesús Montero Sánchez
Educación das Persoas Adultas
IES Campo de San Alberto (Noia)
suso3012@gmail.com

INTRODUCCIÓN

Os antecedentes deste proxecto remóntanse ao ano 2005, no que o equipo docente de Educación de Adultos elabora "Materiais didácticos para o nivel II da Educación Básica de persoas adultas" publicado pola Consellería de Cultura, Educación e Ordenación Universitaria da Xunta de Galicia. Nos anos posteriores decidimos participar en diversos Proxectos Europeos GRUNDTVIG, o primeiro deles "Building Bridges", en calidade de socio, e nos demais ("Ok, Keep Learning", "We are Different, We are Similar... We are European!", "Once Upon a Time in... Europe" -proxecto estrela e Historia de éxito- e "Lighthouses and Stations. Trip to Ithaca") como coordinadores.

O proxecto estivo coordinado por profesorado do IES Campo de San Alberto de Noia: Jesús Montero Sánchez (Coordinador Xeral), Mª Manuela Dosil Vieites, Juan Manuel Rodríguez Campos, Amalia Pérez Lema, Alicia Leiro Parajó e Dina Fiorella García Vázquez. Nel participaron institucións de Croacia, Grecia, Portugal e Eslovenia.

O principal obxectivo foi a elaboración dunha "Guía pedagóxica sobre cinema e emigración" na que tratamos de dar unha visión de conxunto sobre cinema e emigración por medio dun tratamento multidisciplinar, combinando a dimensión histórico-artística de ambos os conceptos en todas as súas vertentes (humanas, lingüísticas, económicas, políticas, laborais...) co obxectivo de mellorar as competencias clave. Ademais, fixéronse outros traballos que se mencionarán máis adiante.

No proxecto participou alumnado dos niveis I e II de Ensinos Básicos iniciais, e alumnado do primeiro e segundo módulo de Educación Secundaria para persoas adultas (nivel III).

OBXECTIVOS

- Facer máis atractiva e innovadora a educación de adultos desenvolvendo novos achegamentos pedagóxicos que axuden a previr o abandono escolar e eviten a exclusión social de grupos desfavorecidos.
- Adquirir as competencias clave.
- Ofrecer unha segunda oportunidade ao alumnado adulto, mellorar as prácticas pedagóxicas innovadoras, a cooperación transnacional e interxeracional, e xerar recursos educativos transferibles e abertos (OER) a outras institucións educativas.
- Fomentar a aprendizaxe das linguas da Unión Europea.

- Promover a cohesión social, a creatividade e o uso das TIC.
- Potenciar a mobilidade de estudantado e profesorado.

TEMPORALIZACIÓN E METODOLOXÍA

As actividades desenvolvéronse durante os cursos 2014/15 e 2015/16 e agrupáronse en dous bloques: unhas de promoción do gusto polo cinema, a reflexión, a análise, a escritura e o debate; e outras ligadas á creatividade e ao uso das tecnoloxías da información e a comunicación.

Os contidos organizáronse ao redor de eixos temáticos relacionados coas necesidades e

intereses das persoas adultas (emigración, emprego, economía, literatura, historia...) abordados desde múltiples perspectivas.

A metodoloxía estivo centrada nos principios de actividade, funcionalidade, socialización e "aprender a aprender", sendo dinámica, participativa, interdisciplinar e aberta a aqueles acontecementos susceptibles de ser empregados como recursos pedagóxicos, conseguindo que a aprendizaxe fose realmente significativa.

A participación do alumnado en todo o material elaborado, é bo exemplo diso.

RESULTADOS

Debemos anotar varias realizacións:

A) A elaboración da "Guía pedagóxica de recursos sobre cinema e emigración" tivo como punto de partida a visión de cinco películas seleccionadas sobre a emigración: "Un Franco, 14 pesetas" "A Gaiola dourada", "As noivas", "Castelos no aire" e "Čefurji Raus". A Guía ten dúas partes claramente definidas: unha analítica e que comprende unha introdución e xustificación, e xeneralidades con información respecto a como buscar información na internet, linguaxe e técnicas cinemato-

gráficas (tema, estrutura, tempo e espazo, personaxes...).

Nesta parte, as actividades organizáronse en tres bloques:

1. Actividades para facer antes de ver os filmes:

Títulos de crédito, contexto histórico, delimitación dos temas desde distintos puntos de vista, estrutura, espazo e tempo, análise das personaxes, comentarios e valoracións persoais, resolución de problemas, frases favoritas, aspectos técnicos: tipos de luz, son, cores, paisaxe, planos, contrastes...

2. Actividades simultáneas para realizar durante as proxeccións.

3. Actividades para realización posterior:

Debates, recuperación de material gráfico, elaboración de "finais alternativos", actividades de carácter multidisciplinar, deseño de videopoemas incluídos no documental "Cruzar a Fronteira", análise de planos e puntos de vista...

A Guía ten ademais unha parte creativa na que se explica "como facer un bo documental" baseándonos nas aprendizaxes adquiridas durante a rodaxe e a edición dos mesmos.

B) Preparamos unha "Historia interminable": unha narración sobre a historia da emigración en Galicia e en España na que cada persoa narra a súa experiencia. Con iso procuramos o fomento da creatividade, incluíndo unha sección con reflexións de como sería a súa vida de ter emigrado ou se, pola contra, quedase no seu país, e acadamos unha notable mellora das competencias lingüística, dixital, social...

C) Propoñemos a elaboración do documental sobre emprego e emigración, "Cruzar a fronteira". É a parte creativa do proxecto recollida na Guía de Recursos Pedagóxicos Educativos "Cinema e Emigración".

O documental é a historia da emigración contada polos protagonistas. A voz en off é o froito resumido da busca e selección da información na primeira fase do proxecto; vén a ser o fío condutor da intrahistoria de cada protagonista.

A idea nace ao ler un capítulo do libro de Ryszard Kapuscinski *Viaxes con Heródoto* no que contaba a súa experiencia a primeira vez que cruzou a fronteira. A partir de aquí, decidimos centrar a competencia lingüística no relato da experiencia emigratoria do alumnado. A expresión "cruzar a fronteira" debería ser utilizada cando menos unha vez.

D) Promovemos a realización da páxina Web <http://users.sch.gr/vigklas//index.html>.

E) Propoñemos a elaboración dun dicionario e de leccións para a supervivencia no estranxeiro, unha idea que xorde a modo de resposta diferida ante os problemas derivados do descoñecemento dos idiomas estranxeiros durante a emigración. O léxico agrupouse nas seguintes categorías: frases útiles, xente e familia, preguntas, números, cores, días e meses, traballo, procura de emprego, situacións de emerxencia...

F) Elaboramos unha guía cultural e didáctica sobre diversos países que recolle, entre outros, aspectos relacionados coa cultura, a historia e xeografía dos países da asociación.

G) Promovemos a incorporación do alumnado á Educación de Adultos mediante unha campaña divulgativa na voz do noso alumnado contando a súa experiencia no centro e rematamos co Seminario e a conferencia final "Cinema e emigración en Europa: resultados do Proxecto" que se celebrou en Zagreb do 31/05 ao 5/06 de 2016, co fin de dar maior difusión ao proxecto e presentar os resultados a nivel internacional.

PROCESOS DE AVALIACIÓN

Como avaliación inicial analizamos o material e os recursos educativos existentes no ámbito da educación de adultos e as capacidades do alumnado. Como avaliación formativa formulamos "criterios de éxito", revisados periodicamente con reunións a nivel local, e seguimento mensual sobre a evolución do traballo en cada un dos países. Nos encontros transnacionais, durante as sesións de traballo, os coordinadores de cada país presentaron informe de avaliación do traballo realizado. Finalizamos cunha valoración moi positiva dos resultados acadados a nivel conceptual, procedimental

e actitudinal e do grao de satisfacción conseguido.

LOGROS E CONTINUIDADE DA EXPERIENCIA

O proxecto tivo como "faro" as prioridades da estratexia 2020. Foi deseñado en base a dous alicerces fundamentais: o "crecemento intelixente", isto é, desenvolvemento do coñecemento e a innovación; e o "crecemento inclusivo", coa procura da mellora dos niveis de emprego, desenvolvemento económico e social, e a cohesión social e territorial.

Recibir o Premio Miguel Hernández supuxo unha inxección de ánimo e de moral, que ademais de motivarnos, nos inspirou un plan de actuación futura en relación aos obxectivos e temáticas que estivemos traballando durante os últimos anos, especialmente os relacionados cos dous últimos proxectos "Once upon a Time in... Europe" (literatura e fotografía) e "Lighthouses and Stations. Trip to Ithaca" (Cinema e emigración).

As accións inmediatas que pretendemos levar a cabo son: implementar o proxecto "En un lugar de esta aula..." que pretende unificar actividades motivadoras e significativas baixo a epígrafe "Cinema e Literatura"; realizar rutas culturais e literarias;

potenciar a aprendizaxe de idiomas e a difusión do proxecto, especialmente o documental "Cruzar a Fronteira", en centros galegos e institucións educativas no estranxeiro (Vicente Cañada Blanch en Londres entre outros...) e realizar co alumnado un itinerario cultural por Grecia con destino final en Ítaca.■